

Educația antisistem

„Omul are aproape întotdeauna nevoie de ajutorul semenilor săi și în zadar ar aștepta acest ajutor numai de la bunăvoința lor.”

Adam Smith

„Din punct de vedere politic, lumea modernă, în care trăim astăzi, s-a născut odată cu primele explozii atomice.”

Hannah Arendt

Omenirea nu-și poate depăși condiția pentru că de mii de ani tiparul educațional nu s-a schimbat. În mod însă ciudat, percepția este întoarsă pe dos: toți sunt educați să creadă că au șanse egale de reușită în timp ce, prin ordinea publică (un fel de cordon cu care înfășurăm puțința de înțelegere a fiecăruia), transmitem că este normal, adică natural, să conducă cei deosebiți. Aceștia au o aură străveche fie provenită din virtute – ceea ce ar fi oarecum natural –, dar și din convenții elitare, rezervate la unu-doi la sută dintre oameni, promovați insistent de instituții propagandistice.

Nu ar fi suficient pentru a observa realitatea dacă nu am reda dimensiunea frustră a societății actuale, care este pervertită total de puținătatea culturii politice și de precaritatea educației în respectul regulilor civilizate. În furia modernă a egalității de șanse, care funcționează ca o cortină a adevăratei constituții morale a oamenilor, se speculează cu perversitate nevoia de diferit pentru a se obține (miraculos pentru model, dar catastrofal pentru umanitate) alinierea la standarde comportamentale insistent prezentate ca fiind posibile.

În fapt, nu se întâmplă ceva diferit de ceea ce se întâmplă în Roma antică, unde melodrama puterii a impus chinograme seducătoare și triade retorice ce ne-au marcat voința de altitudine a înfașurării. Ceea ce este cu adevărat simptomatic (oricum fiind prea elocvent un precipitat al accelerării nenaturale a hominizării cerute de proiectul iluminist) nu stă în arderea etapelor spre o formulă existențială ruptă de Natură, ci în așteptarea ca starea superioară să fie atinsă inevitabil, fără să se exerseze regulile raționale ale performanței. Este, în esență, vorba de așteptarea postmodernă a mântuirii succesului, după reflexul condiționat de desenele animate, iar nu de ansamblul ideatic al contextului menit să declanșeze resorturile intime ale identificării cu performanța.

Într-un fel condamnabil, educația nu a ieșit din preceptele antice, fixate cel mai bine de către Platon, drept inițiere a celor aleși (de soartă, de natură, de zei, de oameni) în timp ce experiența politică a devenit laboratorul de validare a educației elitare.

Eșecurile democrației (de la cele traduse prin permisivitatea căii totalitare până la cele ale dereglementării moralei) nu sunt explicate decât ca efect direct al educației

inegale în condițiile propovăduirii egalității de șanse. Conștiința îndreptărilor într-o societate constituie însăși chintesenta modelului democratic. Disparitățile educaționale au drept expresie gradarea intensității în privința apelului rațional la roluri sociale, mai ales la conștiința dinamicii responsabilităților și îndreptărilor. Fundamentul acestei dinamici conține ingredientul care-l cimentează numit discernământ. Or, problema discernământului este deopotrivă o țintă a educației și o rezultată a acțiunii sociale, iar în situația în care atât educația, cât și cetatea se feresc de forța reacțiilor conștiente, raționale, conținute de discernământ se subminează trăirea democrației ca formulă a egalității de șanse.

Formula educațională a egalității de șanse conține atât criza egalității, cât și orizontul concret al inegalității, pentru că este o imposibilitate practică să se trezească în fiecare om, fără excepție, conștiința responsabilităților și îndreptărilor. Conținutul dual al egalității de șanse este pus în evidență de sugestia lui implicită: trebuie să se producă opțiunea individului pentru accesarea șanselor disponibile de egalitate. Dar și când se va întâmpla minunea, abordarea șansei se face din perspective diferite și cu forțe intelectuale diferite, atât de diferite încât ele chiar definesc inegalitatea. În aceste determinări democrația glisează spre metoda reprezentării, o formulă de corectitudine politică prin care se trage cortina elitară peste inegalitate.

Chiar și încadrarea democrației reprezentative în universul cuantic al teoriei moderne a suveranității poporului nu poate să ascundă definitiv disfuncționalitățile treptelor educative croite platonician și conservate de Iluminism (când s-a simțit nevoia înființării Societății Regale, bunăoară). Moda școlilor naționale care consacră tehnologia accesului la lideranță (la francezi, spre exemplu, prin Ecole National d'Administration) indică rezistența tipului platonician de educație elitară în epoca de maximă credință în avantajele sistemului politic al democrației. În atmosfera elitară (e.g. a City College of New York), s-au plămădit ideile privind folosirea puterii în scopuri morale, inclusiv pentru schimbările în forță ale unor regimuri politice în numele unor valori precum libertatea (și asta în situații în care emblema vieții internaționale este democrația). Sunt repere tangibile ale viziunii tutelare asupra educației în dezacord cu frontispiciul de așteptări ale lumii normalizate prin acțiunea politică.

Marin Dinu

Sumar

Transformare/inovare sau peticeală? Juxtapunerea procesului de politici publice și rolul administrației într-un mediu haotic: o nouă paradigmă în curs de apariție?	
■ Asghar Zomorrodian	3
(publicat integral în secțiunea engleză a revistei)	
Către o nouă abordare a procesului de inteligență economică: concepte de bază, metode de analiză și instrumente informaționale	
■ Sorin Briciu, Marinela Vrîncianu, Florin Mihai	5
Procesul intern de evaluare a adecvării capitalului la riscuri ICAAP – o nouă provocare pentru sistemul bancar românesc	
■ Arion Negrilă	19
Controverse în gândirea economică privind rolul economic al statului	
■ Tiberiu Cristian Avrămescu, Emilia Ungureanu	41
Produse de creditare în oferta băncilor comerciale	
■ Vasile Dedu, Adrian Enciu	51
Metodologia cercetării informatice de gestiune în România	
■ Ofelia Aleca, Florin Mihai, Andrei Stanciu, Marinela Vrîncianu	59

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text:

Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată:

Nicoleta Bobocea

Coperta:

Alexandru Ion

Difuzare și abonamente:

Viorela Petrici (021/312.22.48 – int. 24)

Indexări în baze de date:

Research Papers in Economics (RePEc)

<http://www.ideas.repec.org>

Directory of Open Access Journals (DOAJ)

<http://www.doaj.org>

EBSCO Publishing

<http://www.ebscohost.com>

CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro

Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com